

Վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքի արձանագրություն

2006 թ. սեպտեմբեր

2006 թ. օգոստոսի 29-ի ՀՀ ԿԲ խորհրդի նիստին մասնակցում էին ՀՀ ԿԲ նախագահ Տ. Սարգսյանը, նախագահի տեղակալ Ա. Ջափաղյանը, խորհրդի անդամներ Ա. Սարիբեկյանը, Վ Մովսեսյանը, Ա. Նորեկյանը:

ՀՀ ԿԲ խորհրդի կողմից սեպտեմբեր ամսվա վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքի վերաբերյալ որոշման կայացմանը նախորդեց մինչ օգոստոսն ընկած ժամանակահատվածում մակրոտնտեսական իրավիճակի, գնաճի, տնտեսության արտաքին, իրական, հարկաբյուջետային և դրամավարկային հատվածների, ինչպես նաև ապագա ժամանակահատվածի ռիսկերի ներկայացումը:

Գնաճ

Ըստ ԱՎԾ տվյալների, 2006 թ. օգոստոսին՝ հուլիսի նկատմամբ գրանցվել է 0.9% գնանկում, իսկ 2005 թ. դեկտեմբերի վերջի նկատմամբ գնաճը կազմել է 2.7%: Այն համապատասխանում է 12-ամսյա (2006 թ. օգոստոսը 2005 թ. օգոստոսի նկատմամբ) 7.2% գնաճի ցուցանիշին, որը ձևավորել են պարենային ապրանքների գների 8%, ոչ պարենային ապրանքների գների 5.3% և ծառայությունների սակագների 4.5% աճերը:

Պարենային ապրանքների խմբում գների բարձր աճի տեմպեր են արձանագրվել հատկապես «շաքարավազ», «միրգ» և «բանջարեղեն և կարտոֆիլ» հոդվածների գծով՝ համապատասխանաբար 35.2%, 25.2% և 49.2%, իսկ տարեսկզբի նկատմամբ՝ 30.7%, 7.9% և 8.4%:

Ոչ պարենային ապրանքների խմբում աճի տեմպերը բարձր են եղել «ոսկերչական ապրանքներ», «այգեգործական ապրանքներ», «անձնական օգտագործման մեքենաներ և բեմզին» և «շինանյութեր» հոդվածների գծով, որոնց աճի տեմպերը տարեսկզբի նկատմամբ կազմել են՝ համապատասխանաբար 31.9%, 23%, 8.8% և 5.7%:

Տարեսկզբի նկատմամբ օգոստոսին ծառայությունների ոլորտի գների բարձր աճ է արձանագրվել «կոշիկի վերանորոգման»՝ 5.1%, «բուժապասարկման»՝ 6.9% և «կապի»՝ 10.6% հոդվածների գծով:

Ներմուծման դոլարային գների աճը 2006 թ. երկրորդ եռամսյակում՝ նախորդ տարվա նույն եռամսյակի նկատմամբ կազմել է 20.4%, ընդ որում՝ աճ է գրանցվել և՛ սպառողական բնույթի ապրանքների, և՛ միջանկյալ սպասման ապրանքների, ինչպես նաև հումքային ապրանքների գներում:

Ստեղծված իրավիճակում երրորդ եռամսյակի ավարտին 12-ամսյա գնաճը, ըստ ԿԲ գնահատումների, կգերազանցի նպատակային առավելագույն 3% ցուցանիշը:

Արտաքին միջավայր

Արտաքին միջավայրի զարգացումները օգոստոսին հիմնականում շարունակել են տարեսկզբից դրսևորված միտումները: Մասնավորապես, շարունակվել է ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ եվրոյի արժեքավորումը. օգոստոսին՝ նախորդ տարվա օգոստոսի նկատմամբ շուրջ 5.1%: Պահպանվել են նաև հումքային ապրանքների, մասնավորապես՝ նավթի գների բարձր աճի տեմպերը՝ 26.8%: Նշված զարգացումները, որպես գնաճային ռիսկեր, նախօրոք մատնանշվել էին և շարունակում են գնաճային ճնշումներ ստեղծել:

Իրական հատված

Համաձայն Ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալների, հուլիս ամսվա ընթացքում տնտեսության իրական հատվածում շարունակվել են նախորդ ամիսների միտումները, որոնց արդյունքում հունվար-հուլիսին տնտեսական աճը կազմել է 11.6%: Այն հիմնականում պայմանավորվել է շինարարության ծավալների աճի տեմպի արագացմամբ, որի արդյունքում

հունվար-հուլիսին շինարարության ավելացված արժեքն աճել է 36.6%-ով, ինչպես նաև ծառայությունների ոլորտում դեռ տարվա սկզբից արձանագրված աճի բարձր տեմպերով, որը հունվար-հուլիսին կազմել է 14.6%:

Գյուղատնտեսության ճյուղում արձանագրվել է թողարկման ծավալների 6.8% նվազում՝ պայմանավորված այս տարվա հունիս-հուլիս ամիսներին սովորականից շոգ եղանակի հետևանքով բուսաբուծության որոշ արտադրատեսակների (հացահատիկ, կարտոֆիլ, կերային մշակաբույսեր և ծիրան) գծով արձանագրված բերքի նվազմամբ¹: Վերջինս, զուգակցվելով մշակող արդյունաբերության կողմից և արտահանմանն ուղղված (մասնավորապես՝ Վրաստան) գյուղատնտեսական մթերքների նկատմամբ պահանջարկի ավելացմամբ², գնաճային ճնշումներ է ստեղծել և՛ արտադրողների բացթողնման գների, և՛ սպառողական շուկայում մանրածախ գների առումով: Մասնավորապես, սպառողական շուկայում «միրգ», ինչպես նաև «բանջարեղեն և կարտոֆիլ» ապրանքախմբերի գների գծով արձանագրվել է սովորականից ցածր սեզոնային անկում. այսպես, բանջարեղենի գների նվազումը 2006 թ. հուլիս-օգոստոս ամիսներին կազմել է 25.1%՝ նախորդ տարվա 35.8%-ի դիմաց, իսկ մրգի գները նույն ժամանակահատվածում նվազել են 22%-ով՝ նախորդ տարվա 43.8%-ի դիմաց:

Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով օգոստոսին և սեպտեմբերին որոշ մթերքների (բոստանային կուլտուրաների, մրգի որոշ տեսակների և այլնի) գծով ակնկալվող հարուստ բերքը, երրորդ եռամսյակում սպասվում է գյուղատնտեսության արտադրանքի իրական աճի տեմպերի վերականգնում:

Հուլիսին արդյունաբերության ճյուղի իրավիճակը, ինչպես և ակնկալվում էր, առանձնապես չի փոփոխվել, որի արդյունքում հունվար-հուլիսին այստեղ արձանագրվել է 1% իրական նվազում՝ պայմանավորված աղամանդագործության, էլեկտրաէներգիայի արտադրության, քիմիական և հանքային արդյունաբերության ենթաճյուղերում դեռ տարվա սկզբից արձանագրված արտադրության ծավալների անկմամբ: Արդյունաբերության ճյուղի զարգացումներն արտահայտվել են արտահանման անվանական ծավալների շարունակվող նվազմամբ, ինչը հունվար-հուլիսին կազմել է 2.2%: Վերջինիս նվազումը պայմանավորվել է մեծ կշիռ կազմող երեք ապրանքախմբերի³ արտահանման ծավալների նվազմամբ: Դրա հետ մեկտեղ, բնակչության եկամուտների շարունակվող աճը, ինչպես նաև ներդրումների նկատմամբ պահանջարկի աճը հանգեցրել է ներմուծման աճի տեմպերի փոքր-ինչ արագացման, ինչը հունվար-հուլիսին կազմել է 20.5%:

Ընդհանուր առմամբ, չնայած ճյուղային միտումների սպասվածից որոշակի շեղման, ակնկալվում է, որ տարվա երրորդ եռամսյակում տնտեսության իրական աճը կձևավորվի կանխատեսվածի սահմաններում՝ 12.3% շրջանակում:

Աշխատուժի շուկա

Աշխատուժի շուկայի վարքագիծը, այդ թվում աշխատավարձի աճը, դրսևորվել է կանխատեսվածի շրջանակներում: Այսպես, 2006 թ. հուլիսին նախորդ տարվա հուլիսի նկատմամբ միջին աշխատավարձի մակարդակը իրական արտահայտությամբ ավելացել է մոտ 16.2%-ով (2003-2005 թթ. միջին տարեկան աշխատավարձի իրական աճը կազմել է 21.7%): Վերջինս զուգակցվել է տրանսֆերտների շարունակական մեծածավալ ներհոսքով. նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ հուլիսին տրանսֆերտների աճը կազմել է 48%: Արդյունքում, բնակչության եկամուտների շարունակվող աճը մեծացրել է գնաճային ճնշումները սպառողական շուկայում, ինչպես նաև հանգեցրել ներմուծման աճի տեմպերի արագացմանը:

¹ Համաձայն ՀՀ ԱՎԾ տվյալների հունվար-հուլիսին գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքը նվազել է 6.1%-ով, այնինչ հունվար-հունիսին արձանագրվել էր 7.2% իրական աճ: Նշենք, որ 2000-2005 թթ. օգոստոսին գյուղատնտեսությունում արտադրվում էր տարվա արտադրանքի մոտ 16%-ը և հունվար-հուլիսի արտադրանքի մոտ 40%-ը: Այսինքն միայն 2006 թ-ի հուլիսին գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքը իրական արտահայտությամբ նվազել է մոտ 27%-ով:

² Համաձայն ՀՀ Գյուղատնտեսության նախարարության Գյուղմշակման և ձեռներեցության զարգացման վարչության տվյալների, ինչպես նաև «ՄԱՊ» ընկերության, «Արեգա» պահածոների գործարանի և Երևանի կոնյակի գործարանի տվյալների:

³ «Պատրաստի սննդի արտադրանք», «Թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարեր, թանկարժեք մետաղներ և դրանցից իրեր» և «Ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից պատրաստված իրեր»:

Հարկաբյուջետային հատված

2006 թ. երրորդ եռամսյակում հարկաբյուջետային հատվածի ազդեցությունը գնահատող հարկաբյուջետային ազդակի նախնական փաստացի ցուցանիշը (հաշվարկված հուլիս ամսվա փաստացի ցուցանիշների և ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կողմից տրամադրված օգոստոս, սեպտեմբեր ամիսների նախնական ծրագրերի վրա) կազմել է փոքր-ինչ՝ 0.3 տոկոս զսպող՝ ծրագրված չեզոքի դիմաց: Այսպես, եկամուտների մասով ակնկալվում է զսպող ազդակ ծրագրված ընդլայնողի դիմաց, որը բացատրվում է ոչ հարկային և կապիտալ եկամուտների մասով առաջացած մոտ 5.5 մլրդ դրամի (նախատեսված չէր նաև ՀՀ 2006 թ-ի պետական բյուջեի եռամսյակային համամասնություններում) և հարկային եկամուտների ակնկալվող մոտ 0.6 մլրդ դրամի գերակատարումներով: Ծախսերի նախնական փաստացի ցուցանիշը ևս 5.5 մլրդ դրամ ավել է երրորդ եռամսյակի համար ծրագրված ցուցանիշից, որը չեզոքացնում է երրորդ եռամսյակում Լիսի հիմնադրամի միջոցների հաշվին նախատեսված մոտ 5.0 մլրդ դրամ ծախսի չկատարումը: Արդյունքում՝ ծախսերի ազդեցությունը մնում է ծրագրվածին համապատասխան՝ 0.18 զսպող:

Ամփոփելով՝ նշենք, որ երրորդ եռամսյակում հարկաբյուջետային հատվածը գնաճի վրա ընդհանուր առմամբ կունենա չեզոք ազդեցություն:

Փող և վարկ

Ելնելով տարվա անցած յոթ ամիսներին ձևավորված գնաճային ճնշումներից՝ ԿԲ-ն օգոստոս ամսվա սկզբին, բարձրացնելով վերաֆինանսական (ռեպո) տոկոսադրույքը 0.25 տոկոսային կետով, իրականացրել է զսպողական դրամավարկային քաղաքականություն, միևնույն ժամանակ ակտիվորեն կիրառելով ներքաշող դրամավարկային գործիքներ: Այդ նպատակով օգոստոսին ԿԲ-ն տեղաբաշխել է շուրջ 12 մլրդ դրամ ընդհանուր ծավալով սեփական արժեթուղք: Արդյունքում՝ փողի բազայի 12-ամսյա (2006 թ. օգոստոսը 2005 թ. օգոստոսի նկատմամբ) աճը կազմել է 19.3%, այն դեպքում, երբ առաջին կիսամյակի վերջին՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ այդ ցուցանիշն աճել էր 32%-ով:

Փողի զանգվածը օգոստոսին՝ նախորդ տարվա օգոստոսի նկատմամբ աճել է 12.9% -ով, որը ևս զգալի զիջել է առաջին կիսամյակի նույն ցուցանիշը՝ 22.2%: Այդուհանդերձ, շարունակվող դրամայնացման գործընթացի պարագայում, օգոստոսին ևս պահպանվել են փողի ազդեցատների դրամային բաղադրատարրերի բարձր աճի տեմպերը. շրջանառությունում գտնվող կանխիկն աճել է տարեկան (2006 թ. օգոստոսը 2005 թ. օգոստոսի նկատմամբ) 29.9%-ով, իսկ դրամային ավանդները՝ 39.5%:

Ինչ վերաբերում է արտարժույթային ավանդներին, ապա, ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ դրամի արժեքավորման ազդեցությունը բացառելու դեպքում, 2006 թ. օգոստոսին՝ նախորդ տարվա օգոստոսի նկատմամբ կունենանք 4.8% աճ, իսկ այդ գործոնի ազդեցությամբ՝ 11% նվազում:

ԿԲ կողմից վարած զսպողական դրամավարկային քաղաքականությունը մասամբ անդրադարձել է նաև տնտեսության վարկավորման ցուցանիշի վրա, որի 12-ամսյա աճի տեմպերը զգալի դանդաղել են՝ 30.3%, այն դեպքում, երբ հունիսին՝ նախորդ տարվա հունիսի նկատմամբ վարկավորման աճը կազմել է 41.5%:

Արձանագրվեց՝

Խորհուրդը գտնում է, որ տնտեսության զարգացման միտումների շարունակման պարագայում լիովին իրատեսական է երկնիշ տնտեսական աճի արձանագրումը, սակայն գնաճի նպատակային ցուցանիշին հասնելու գործընթացում գնաճային ռիսկերը դրսևորվել են և դրանց պահպանումը ավելի հավանական է:

Արտաքին միջավայրի ռիսկերից հիմնականում առանձնանում է հումքային ապրանքների՝ նավթ, մետաղներ, միջազգային գները, որոնք, կապված աշխարհաքաղաքական և տնտեսական զարգացումների հետ, հնարավոր է շարունակեն նման բարձր աճի տեմպերը և ձևավորեն լրացուցիչ գնաճային ճնշումներ ներքին շուկայում:

Ներքին ռիսկերից թերևս առանձնանում է գյուղատնտեսության ճյուղում արձանագրված անկումը, որը բանջարեղեն և միրգ ապրանքախմբի սպասվածից ավելի քիչ սեզոնային գնանկման պարագայում, գնաճային լուրջ ճնշումներ է ձևավորել սպառողական շուկայում:

Միևնույն ժամանակ, եկամուտների շարունակական աճը արդեն այս տարվանից սկսած իր ազդեցությունն է թողել ոչ պարենային ապրանքների և ծառայությունների ոլորտում գների աճի վրա, որը դրսևորվել է և, ըստ մեր գնահատականների, կպահպանվի հետագա ժամանակահատվածներում:

ԿԲ խորհուրդը կարևորում է նաև այն հանգամանքը, որ մինչև տարեվերջ, հատկապես տարվա վերջին ամիսներին սպասվող բյուջետային մեծածավալ ծախսերը գնաճի վրա ունենալու են բարձրացման ուղղությամբ լազային ազդեցություն, ինչը կդրսևորվի արդեն 2007 թ. առաջին կեսին: Վերջինս, զուգակցվելով վերը նշված գործոններին՝ կհանգեցնի գնաճային զգալի ճնշումների:

Ըստ ՀՀ ԿԲ գնահատումների, վերոնշյալ գործոններով պայմանավորված՝ առաջիկա 12-ամսյա ժամանակահատվածի համար գնաճը կգերազանցի տարեկան առավելագույնը 3% նպատակային ցուցանիշը:

Որոշվեց՝

Բարձրացնել վերաֆինանսավորման (ռեպո) տոկոսադրույքը 0.25 տոկոսային կետով՝ սահմանելով այն 4.5%: Տնտեսության զարգացման ներկա հեռանկարների պահպանման պարագայում, գնաճային վերոնշյալ ռիսկերը զսպելու նկատառումներից ելնելով, ԿԲ խորհուրդը չի բացառում առաջիկա ամիսներին տոկոսադրույքների կրկին ճշգրտման իրականացումը:

ԿԲ մամուլի ծառայություն